

A Pécsi Ítéltábla az ITES Ügyvédi Iroda és Tné P.I. hozzátartozó (I.rendű felperes címe) által képviselt **I.rendű felperes neve** (I.rendű felperes címe) felperesnek - dr. Frei János ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve** (I.rendű alperes címe) I. rendű és **II.rendű alperes neve** (ugyanottani lakos) II. rendű alperesek ellen tartási szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt a Baranya Megyei Bíróságon indított perében a 2012. január 31. napján kelt 10.P.21.596/2010/29. számú ítélet ellen a felperes részéről 30. sorszám alatt benyújtott fellebbezés folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

Ítéletet:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alpereseknek együttesen 100.000 (százezer) forint másodfokú eljárásban felmerült költséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

Indokolás

A felperes édesapja, az I. rendű alperes testvére, néhai B.J. tulajdonát képezte a p 00000/1/A/33. helyrajzi szám alatt felvett P, Sz utca 00. IX. emelet 33. szám alatti ingatlan. Néhai B.J. az ingatlanban egyedül élt, a felperessel kapcsolatot nem tartott, mozgásszervi problémái súlyosbodása miatt azonban egyre gyakrabban szorult az alperesek segítségére. 2010. áprilisában diagnosztizálták a végbelet érintő rosszindulatú daganatát, amely a tüdőre, májra és a nyirokcsomókra kiterjedő áttét miatt a sebészeti beavatkozást kizárta. Az orvosi tájékoztatást követően néhai B.J. úgy döntött, hogy az onkológiai kezelést nem veszi igénybe. A mozgásszervi, illetve rákos megbetegedésére figyelemmel az alperesek felajánlották számára, hogy költözzön nagysápi ingatlanukba, ahol biztosítják folyamatos ápolását és gondozását. 2010. áprilisában néhai B.J. ennek eleget tett, de csak azzal a feltétellel, hogy az alperesekkel tartási szerződést köt. Kívánságának megfelelően 2010. május 17. napján sor került a tartási szerződés megkötésére. Néhai B.J. gondozását és ápolását az alperesek a 2010. július 23. napján bekövetkezett

haláláig teljes körűen biztosították, majd kérésének megfelelően gondoskodtak eltemettetéséről. Néhai B.J. hagyatékát O-né dr. B.M.közjegyző a 2011. június 28. napján jogerőre emelkedett 41013/Ü/17262010/13. számú végzéssel a felperesnek adta át.

A felperes keresetében a 2010. május 17. napján kelt tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, elsődlegesen a szerződés jó erkölcsbe ütközésére, másodlagosan pedig a szolgáltatás és az ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanságra hivatkozással. Harmadlagos kereseti kérelme a tartási szerződés hatálytalanságának megállapítására irányult, mert a szerződéssel az alperesek néhai B.J. öröksége tekintetében fennálló követelésének kielégítési alapját elvonták.

Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította, és a felperest marasztalta az elsőfokú eljárás költségeiben. Határozatának indokolása szerint az a tény, hogy a szerződéskötéskor valamennyi szerződő fél ismerte néhai B.J. egészségi állapotát, gyógyíthatatlan betegségét, önmagában még nem eredményezi a tartási szerződés jó erkölcsbe ütközését. A szerződés megkötéséhez ugyanis kifejezetten néhai B.J. ragaszkodott, aki az alperesek segítségére korábban is számíthatott. Ápolását és gondozását az alperesek saját lakásukban, magas színvonalon biztosították, amelyet néhai B.J. kizárólag megfelelő ellentételezés mellett volt hajlandó elfogadni. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság úgy foglalt állást, hogy a tartási szerződés nem sérti a társadalmi közmegegyezés szerinti értékrendet. Alaptalannak találta a szolgáltatás és ellenszolgáltatás közötti feltűnő értékaránytalanságra történő hivatkozást is. A tartási szerződés megkötésének időpontjában ugyanis nem lehet meghatározni, hogy az átruházott vagyon értéke és a teljesítendő tartás értéke hogyan viszonyul egymáshoz, ezért a tartási szerződések esetében nincs lehetőség a feltűnő értékaránytalanság megállapítására. Nem teljesítette a felperes harmadlagos kereseti kérelmét sem, mert a tartási szerződés megkötésnek időpontjában a felperes, mint törvényes örökös legfeljebb várományosa volt az örökségnek, olyan követelése azonban nem állt fenn, amelynek kielégítési alapját a tartási szerződéssel elvonták volna.

Az elsőfokú ítélet ellen a felperes fellebbezett, amelyben annak részbeni megváltoztatását, és a szolgáltatás, valamint az ellenszolgáltatás között mutatkozó feltűnően nagy értékkülönbség miatt a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását, az alpereseknek 4.088.000 forint megfizetésére kötelezését, továbbá másodfokú perköltségben való marasztalását kérte. Álláspontja szerint a perbeli esetben hiányzott a tartási szerződések sajátosságaként megjelenő kockázati tényező. A felek ugyanis tudtak arról, hogy néhai B.J. élete, ezáltal a tartás folyamata rövid időn belül lezárul, és ehhez képest a tartás értékét sokszorosán meghaladó ellenszolgáltatást kötöttek ki. Az alperesek által ténylegesen teljesített 67 napi tartás értéke 111.660 forint, amellyel szemben 4.200.000 forint összegű ellenszolgáltatásban részesültek. A felperes álláspontja szerint így 4.088.340 forint összeggel az alperesek jogalap nélkül gazdagodtak, mert néhai B.J-t a szerződés megkötésekor az ajándékozás szándéka nem vezette.

Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték.

A fellebbezés nem alapos.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság kiegészíti azzal, hogy a 2010. május 17. napján kelt tartási szerződésben az alperesek arra vállaltak kötelezettséget, hogy néhai B.J.-t n lakóhelyükön teljes körűen eltartják, ápolják, orvosi ellátásáról gondoskodnak, halála esetén illő körülmények között eltemettetik. A tartás fejében néhai B.J. - haszonélvezeti jogának fenntartása mellett - a tulajdonát képező P, O kerület, 00000/1/A/33. helyrajzi szám alatt felvett P, Sz. utca 00. IX/33. számú lakás megnevezésű ingatlant egymás között egyenlő arányban az alperesekre ruházta át. A szerződő felek az ingatlannak az eltartott holtig tartó haszonélvezeti jogának értékével csökkentett értékét 4.200.000 forintban, a tartás egy havi értékét 50.000 forintban határozták meg.

A másodfokú bíróság a tényállás fenti kiegészítése mellett is egyetértett az elsőfokú bíróságnak a szerződés feltűnő értékaránytalanságával kapcsolatosan kifejtett jogi álláspontjával, és helyesnek találta a keresetet elutasító érdemi döntését is.

Helytállóan utalt az elsőfokú bíróság az egységes bírói gyakorlatra, amely szerint a Ptk.201.§-ának (2) bekezdése alapján a tartási, életjáradéki és öröklési szerződések - azok szerencse-szerződés jellege miatt - egészen kivételes esetektől eltekintve nem támadhatók meg. Az ilyen típusú szerződéseknel ugyanis egyáltalán meg sem állapítható az, hogy a szerződéskötéskor mi volt a szolgáltatás és ellenszolgáltatás aránya, nincs mód ezért a megtámadás törvényben meghatározott feltételei fennállásának a vizsgálatára sem (BH 1991.62., BH 1995.158.).

A peres eljárásban nem volt vitatott, hogy mind az alperesek, mind pedig néhai B.J. tisztában voltak a betegség természetével, annak várható lefolyásával. Annak is tudatában voltak, hogy a rosszindulatú megbetegedés áttétet képezett, és az - különös figyelemmel az onkológiai kezelés visszautasítására - viszonylag nem hosszú idő után néhai B.J. halálát okozza. Arra vonatkozóan viszont nem merült fel peradat, hogy a szerződő felek egy valóban rövid tartamú, napokban, esetleg hetekben kifejezhető, és orvosilag egyértelműen meghatározott időtartamról tudtak volna. Az I. rendű alperes a 2011. október 18. napján megtartott tárgyaláson úgy nyilatkozott, hogy a betegség lefolyásával tisztában voltak, mert korábban az apósánál is hasonló betegséget diagnosztizáltak, de azt is kiemelte, hogy apósa ezzel a megbetegedéssel még másfél évig élt. A tartási szerződést szerkesztő, és néhai B.J.-t az alperesek otthonában is felkereső dr. G.G. ügyvéd tanúvallomása szerint az alperesek maguk sem rövid időszakokkal számoltak, hanem úgy gondolták, hogy több hónapon keresztül kell biztosítaniuk az ápolást és gondozást. Mindezekre a körülményekre figyelemmel helyesen jutott az elsőfokú bíróság arra a következtetésre, hogy a szerződés megkötésének időpontjában a szolgáltatás és

ellenszolgáltatás aránya nem volt megállapítható, így a Ptk.201.§-ának (2) bekezdése alapján a szerződés érvénytelenségének megállapítására nincsen lehetőség.

Egyébként sem értett egyet a másodfokú bíróság a felperesnek azzal a megközelítéssel, amely a szolgáltatás és ellenszolgáltatás értékarányosságának vizsgálatánál kizárólag azok szerződésben rögzített vagyoni értékét veszi figyelembe.

A Legfelsőbb Bíróság PK 267. számú állásfoglalása szerint a szerződésnek a szolgáltatás és ellenszolgáltatás feltűnő értékkülönbségére alapított megtámadása esetében a bíróságnak a forgalmi (érték-) viszonyok mellett minden esetben vizsgálnia kell a szerződéskötés körülményeit, a szerződés egész tartalmát, a szerződő felek bármelyikének esetleges külön igényét, fokozott érdekeltségét a szerződés létrejöttében, továbbá az ügylet jellegéből fakadó sajátosságokat is. A Legfelsőbb Bíróság a házastársak közötti, a vagyoni viszonyaik rendezésére vonatkozó szerződés feltűnő értékkülönbségére alapított megtámadása kapcsán fejtette ki, hogy a szerződő feleket nem csupán vagyoni, hanem más személyes szempontok is vezethetik a szerződéskötés során, amelyek az esetek túlnyomó részében nagyobb mértékben alakíthatják szerződési akaratukat, mint a szorosan vett arányosság követelménye (BH 1994.537.).

A másodfokú bíróság álláspontja szerint ugyanilyen meghatározó jelentőséget kell tulajdonítani a személyes körülményeknek a gyógyíthatatlan, és viszonylag rövid időn belül halálhoz vezető megbetegedésben szenvedő személyek által kötött tartási szerződéseknél is. Nyilvánvaló, hogy ilyen helyzetben a vagyoni megfontolások háttérbe szorulnak, és a tartásra szorulót elsődlegesen az motiválja, hogy élete végén, súlyos betegségében ápolását, gondozását a számára legmegfelelőbb módon biztosítsa. E szempontok figyelmen kívül hagyása, és kizárólag a szolgáltatás, illetve ellenszolgáltatás vagyoni értékének egybevetése ugyanazt a helyzetet eredményezné, mint amelyre a tartási szerződések jó erkölcsbe ütközésének vizsgálata kapcsán a Legfelsőbb Bíróság is utalt (BH 2007.188.), vagyis éppen a legkiszolgáltatottabb, gyógyíthatatlan megbetegedésben szenvedő személyek maradnának megfelelő tartás, illetve gondozás nélkül.

A peradatok szerint néhai B.J. egyedül élt, mozgásszervi megbetegedése miatt már korábban is segítségre szorult, amelyet minden esetben az alperesek nyújtottak számára. A felperessel, annak gyermekkorától kapcsolat nem tartott, közte és a felperes édesanyja között a gyermektartásdíj megállapítása tárgyában több peres eljárás volt folyamatban. A 2010. áprilisában diagnosztizált gyógyíthatatlan rákos megbetegedés mindenképpen szükségessé tette ápolását, amelyben kizárólag az alperesekre számíthatott. Ezt az ápolást az alperesek minden vagyoni ellenszolgáltatás nélkül kívánták biztosítani számára, néhai B.J. viszont határozottan ragaszkodott a szerződés megkötéséhez, azt a gondozás elfogadásának feltételéül szabta. Az alperesek a tartást saját otthonukban, néhai B.J. kívánságának megfelelően, kimagasló színvonalon biztosították, beleértve az utolsó három héten szükségessé vált huszonnégy órás ápolást és gondozást is.

A másodfokú bíróság álláspontja szerint a fenti szempontok megfelelő értékelése - figyelemmel a tartási szerződéssel átruházott vagyontárgy értékére is - a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását akkor is kizárná, ha a szerződő felek előtt már a szerződés megkötésekor egyértelműen ismert lett volna az utóbb ténylegesen teljesített tartás időtartama.

Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét - fellebbezett részében - a Pp. 256/A.§-ának (6) bekezdése folytán alkalmazandó Pp.253.§-ának (2) bekezdése és 254.§-ának (3) bekezdése alapján helybenhagyta.

A felperes fellebbezése sikertelen volt, ezért a Pp.78.§-ának (1) bekezdése alapján köteles az alpereseknek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltséget fizetni. Ennek összegét a másodfokú bíróság a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003.(VIII.22.) IM rendelet 3.§-a (2) bekezdésének a) pontja, (5) és (6) bekezdése, valamint 4/A.§-ának (1) bekezdése alapján állapította meg. A felperes személyes költségmentességben részesült, ezért a fellebbezési eljárási illetéket a költségmentesség alkalmazásáról szóló 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13.§-ának (1) bekezdése és 14.§-a alapján az állam viseli.

A másodfokú bíróság a fellebbezést a Pp.256/A.§-a (1) bekezdés f) pontja alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

Pécs, 2012. szeptember 14.

Dr. Szentpéteriné dr. Bán Erzsébet s.k. a tanács elnöke, Dr. Kutasi Tünde s.k. előadó bíró, Dr. Hrubai Adrienn s.k. bíró